اختر

مطبعه و اداره خانهٔ ﴿ اختر ﴾
در خان والـده در دائرهٔ مخصـوصه است
درکارهای متعلق باداره به آقا محمد طاهر
وجوع میشود ٠
اسامیٔ وکلای کرام در ممالك دور و نزدیك
کاهی درصفحهٔ آخرین نکاشته خواهد شد ٠
ووزچهارشنبه ۲۳ ربیع‌الاول سنه ۱۲۹۸
۱۱ شـباط رومی و ۲۳ ماه فوریه ۱۸۸۱

﴿ تعرفهٔ بدلات سـالیانه ﴾
دارالسـعادهٔ اسـلامبول ۰۳ مجیدی سیم
دیکر ممالك محروسهٔ عثمانیه ۷۵ قروش صاغ
ممالك محروسـهٔ ایران ۲۵ قران
ممالك هندوستان و بنادر ۱۵ روپی نقره
ممالك روس و قفقاز ۱۵ روبل کاغذی
ممالك اروپ و عربستان ۲۵ فرانك
یك نسخه ۶۰ پاره‌است
اجرت پوست همه جابعهدهٔ اداره است ٠

﴿ این‌نامه ازهرکونه‌وقایع و اخبار و از سـیاسیات و پولیتیك و علم و ادب و دیکر منـافع عامه سخن می‌کوید ٠ هفتهٔ یکبارطبع می‌شود ٠ اوراق ﴾
﴿ و نوشتجات سود مند را بامتنان می پذیرد ٠ درنوشتن کاغذهایی که‌ازخارج میرسد اداره آزاداست ٠ کاغذی‌را که نوشته نمی شود ﴾
﴿ صاحبش نباید اسـترداد بکند ٠ کاغذهایی که پول پوست ندارد قبـول نخواهد شـد ٠ ﴾

﴿ عرض تشکر وسپاسداری ﴾

جناب جلالتمآب آقای مخبرالدوله وزیر عموم تلکرافخانهای دولت‌علیهٔ ایران اینهفته بواسـطهٔ پوست محض از راه بزرك منشی وترقی پروری وملت خواهی رقیمهٔ باداره‌ٔ اختر فرسـتاده ضمنا ازمسلك اختر وخدمات اوکه در راه اسـلامیت وانسانیت از روز نخستین بکار برده است اظهار خشـنودی فرموده مبلغ پنجاه لیرای طلای عثمانی که معادل‌یکصد وبیست وپنج تومان پول‌ایران‌است برای پیشرفت امور اداره‌ٔ اختر انعـام فرموده علاوه برآن وکالت اداره‌ٔ اختر را درهمهٔ ممالك محروسهٔ ایران بملاحظهٔ اینکه بیش از پیش منظم وباقاعده‌تر بشود ازکمال قدردانی ووطن دوستی درهر ولایت بعهدهٔ مدیریٔ تلکرافخانهای ایران محول‌داشته و بدین‌سبب‌ما وهمهٔ‌هواخواهان ترقی وتمدن را مرهون لطف خو یشتن فرموده‌اند ٠ لهذا درمقـابل این لطف بی‌نهایهٔ جناب ایشـان در نهایت فروتنی بعرض تشـکر وسپاسداری پرداختـه آنجناب را بنام اسـلامیت وانسانیت تبریك میکنیم ٠

﴿ اخطار مخصوص ﴾

وکالت اداره‌ٔ اختر درهمهٔ ولایات ممـالك محروسـهٔ ایران بجز ازتبریز و (رشت) درهمه‌جا بعهدهٔ اداره‌ٔ تلکرافخانهای مبارکه است٠

تلکرافها

﴿ازلندن ۱۶ ربیع‌الاول ﴾ اخبار نامهٔ (دیلی نیـوز) میکوید ٠ بلوردکبرلی وزیر مستملکات انکلسـتان ازجانب (سـیرکوله‌بی) تلکرافنامهٔ رسـیده‌است که‌دارای شرائط صلحیهٔ شورشیان (بوئر) باحکومت انکلستان بوده‌است مسـئلهٔ مذکور درمجلس وکلا که‌دیروز طرف مغرب منعقدشده‌بود مطرح مذاکره شده است ٠ ازقرار یکه مظنون‌است دولت انکلیس باهـالیٔ (بوئیر) استقلال داخلی اعطاخواهدنمود ٠

﴿ از پاریس ایضا ﴾ بموجب خبرهایی که بانجمن جـغرافیٔ پاریس رسـیده‌است (هنری لزروت) نام‌سـیاح که‌باهمراهـان خود درسمت افریك سـیاحت‌داشت ازجانب قبیلهٔ (عال) نام افریك‌یکجا بمعرض قتل‌وتلف برآمده‌اند ٠

﴿ از برلین ۱۵ ربیع الاول ﴾ مجلس مبعوثان المان امروز بطور رسمی بازشد ٠ اعلا حضرت ایمپراتور المان بمناسبت بازشـدن مجلس خطابهٔ خوانده ضمنا بیان‌نمود که ٠ مناسـبات دولت المان بادولتهای بزرك همسایه خیلی بطور دوسـتانه‌است ٠ پس‌ازآن ایمپراتور مشـار الیه درباب نکاهداری صلح ومسـالمت سخن ازاتفاق دولتها بمیان آورده کفته است ٠ اتفـاق اروپ درخصوص خلل یافتن صلح ومسالمت اکرچه بسیار جزئی باشـد مساعد نیست ٠ درصورت مختل شـدن اساس صلح وآسـایش نیز امیدواری هست که‌جنك محدودبوده بدولت‌المان‌وهمسایکان بزرك اوسرایت ننماید ٠

﴿ ازلیون ایضا ﴾ چهل عدد ارابهٔ متحرك مخصوص بزخداران و بیمـاران جنك که‌تعلق بدولت یونان داشت ازاینجا بلنکرکاه (مارسیل) فرستاده‌شد ٠

﴿ ازرؤم ۱۷ ربیع‌الاول ﴾ مسیوکایرولی رئیس وزرای ایتـالی درجواب سـؤالی کفته است‌که ٠ دولتهـای بزرك اروپ چـه درباب مسئلهٔ یونان وچه درخصوص‌سائر مسائل معوقه درنکاهداریٔ صلح وآسایش کمال اتفاق واتحادرا دارند ٠

﴿ ازلندن ۱۹ ربیع‌الاول ﴾ اخبـارنامهٔ (دیلی تلکراف) بموجب‌خبرتلکرافیٔ پترسبورك میکوید ٠ یك فرقه ازعسـاکر روس در بیابان (اترك) بموقع (ایبوارو نام واردشده برخصلت امیر بخـارا بموجب دسـتورالعمل دولت‌روس درآنجا راه آهنی درست خواهند نمود ٠

﴿ ازآن ۱۸ ربیع‌الاول ﴾ لایحهٔ‌نظامنامهٔ تنسیقات موقت عساکر ملیٔ یونان درمجلس مبعوثان پس ازآنکه با رسوم خوانده شد پذیرفته کردید ٠

﴿ ازجزایر ایضا ﴾ بعض قبـائل‌سرکش تونس حدود جزایر را کذشته خیلی از اهـالی فرانسـه را که درآنسامان متوطن بودند بقتـل آورده اند ٠

﴿ ازلندن ۱۹ ربیع‌الاول ﴾ هیئت مبعوثهٔ که ازجانب امیر عبدالرحمن خان حکمران‌کابل نزد والیٔ هندوسـتان فرسـتاده‌شده‌بود برای‌رفتن به (کلکته) وارد (پیشاور) شده اند ٠

نوشتجات ومخابراتی که درمیان امیر شـیرعلی خان مرحوم ودولت روس بطور پنهانی ردوبدل شده‌بود بطور رسمی اعلان کرده‌شد ٠

اعلاحضرت ایمپراتور روس بجنرال کوفمان والی ترکستان دسـتورالعمل داده است که ٠

با امیر عبدالرحمن خان حکمران تازهٔ افغانستان اقدام بهیچ گونه مخابراتی ننماید ٠

﴿ توجیهات ﴾

بجناب دولتمآب سید فضل پاشادوم درجهٔ نشان عالی عثمانی ٠

بجناب دولتمآب حسن پاشا و زیر بحریه نخستین درجهٔ نشان عالی عثمانی ٠

بسعادتمآب استفناکی بیك افندی سفیر کبیر دولت‌علیه مقیم رؤم پای‌تخت ایتالی‌نخستین درجهٔ نشان ذیشان مجیدی تبدیلا ٠

بعطوفتمآب ارتین افندی مستشار وزارت جلیلهٔ خارجیه یکقطعه نشان عالیٔ عثمانی ازدرجهٔ دوم تبدیلا ٠

بسعادتمآب توفیق‌پاشای فریق نیر دوم درجهٔ نشان عالیٔ‌مذکور تبدیلا ٠

بسعادتمآب عثمان پاشای میرلوا (سرتیپ) دوم درجهٔ نشان‌ذیشان‌مجیدی تبدیلا ٠

بعطوفتمآب (وندوف) بیك‌مستشار وزارت جلیلهٔ مالیه‌دوم درجهٔ نشان ذیشان مجیدی ٠

بسعادتمآب (کیشر) افندی وکیل دعاویٔ وزارت‌خارجیه سوم درجهٔ نشان مذکور اعطا فرموده شده‌است ٠

داخلیه

سعادتمآب ثابت پاشا والی سابق بصره چند روز پیشتر بدرسعادت واردشده‌است ٠

اخبارنامهٔ (مسنجر) میکوید ٠ ازجانب وزارت‌جلیلهٔ جنك دفتر اسامیٔ امرای عساکر شاهانه‌که بحدود یونان فرستاده خواهند شد بحضور همایون‌ملوکانه تقدیم‌شده‌است‌ومظنون‌است که دراین نزدیکی ارادهٔ سنیهٔ اعلا حضرت پادشاهی دراینباب شرفصدور یابد ٠

دراین‌چند روزجمعی‌ازحجاج ایران که‌ازراه شام مراجعت کرده بودند بسلامت وارد درسعادت شده اند ٠

حضرت مستطاب اشرف والاحسام‌السلطنه ازشام بزیارت بیت‌المقدس مشرف شده ازآنجا عزیمت مصر فرموده اند ٠ مقرب‌الخاقان حاجی محمدخان کار پرداز جده‌نیر که‌بحراً عودت نموده بود وارد ازمیر شده‌است ٠

ازمعتبرین‌حجاج جناب مستطاب شریعتمآب آقای حاجی میرزا یوسف سلمه اه تعالی که‌ازمحترمین علمای تبریز است پریروز بلنکرگاه رسیده‌اند ازجانب سفارت کبری مامور مخصوص باارابه وقایق باستقبال فرستاده شده باجمعی ازتجار مستقبلین باحترام وارد شده‌اند ٠

عالیجاه مجدت وعزت همراه حاجی سید عبدالکریم‌کار پرداز انقره‌نیر چند روز پیشتر وارد درسعادت شده‌است ٠

سعادتمآب کمال بیك افندی متصرف جزیرهٔ (مدللو) عزل شده عزتماب رفیق بیك افندی بوکالت‌متصرفیٔ آنجامعین شده‌است ٠

درجل واپور (ازوف) نام روس‌از(مرسین) بقدر سیصد نفر عساکر شاهانه روز دوشنبهٔ گذشته بدرسعادت واردشده‌است ٠

شب‌دوشنبهٔ گذشته درغلطه درکارنسروای ملت بمکازهٔ اناستاش نام ازتاجران‌روم دزد داخل شده صندوق آهن را شکسته بقدر هفتصد لیرا نقد بسرقت برده اند ٠

چند روز پیش از این در بیروت درمیان بعضی‌ازمسلمانان‌وعیسویان جنك‌وآشوبی‌درگرفته ازطرفین چندنفر مقتول ومجروح شده‌اند ٠ هنوز ازمقدمات مطلب وسبب این آشوب اطلاعات صحیح نرسیده‌است ٠

روز جمعهٔ گذشته با واپورهمایون (سلانیك) نام بقدر دویست وسیصد راس اسب وقدری مهمات جنك بلنکرگاه (غولوص) فرستاده شده است ٠

روز یکشنبهٔ گذشته‌جناب‌جلالتمآب حاجی‌میرزا محسن خان سفیرکبیر دولت علیهٔ‌ایران‌جناب‌مسیو کوشن سفیر انکلیس‌را ملاقات و بعد ازمدتی مصاحبت بدیدن سفیر یونان رفته و باسفیر مشار الیه هم‌ملاقات نموده روز دوشنبه هم باجنابان دولت مابان وزیر داخلیه وخارجیهٔ دولت‌علیهٔ عثمانی دیدن‌نرموده‌اند ٠

سعادتمآب احمد نجیب پاشا متصرف بیروت روز جمعهٔ گذشته باواپور کومپانیٔ روس بمحل ماموریت خود عزیمت نموده‌است ٠

نیر در روز مذکور باواپورهمایون (سوده) نام از (ازمید) قدری عساکر قرعه بدرسعادت واردشده است ٠

جناب کونت (هانچفلد) سفیر دولت المان روز پنجشنبهٔ گذشته بدرسعادت واردشده است٠ عزتمآب مقسم افندی ازجانب وزارت جلیلهٔ خارجیه برای ایفای رسم خوش‌آمدی نزد سفیر مشارالیه فرستاده‌شده است ٠

جناب مسیو کوشن سفیر انکلیس نیر روز مذکور بمابین همایون ملوکانه عزیمت نموده ازحضور همایون اعلاحضرت پادشاهی‌شرفیابی حاصل نموده است ٠

درنسخهٔ گذشته وعده کردیم که‌برحسب اشعار (ترجمان حقیقت) شرحی از وضع انتظام شانسلیریٔ قونسولات دولت علیهٔ ایران دراین پای‌تخت بنویسیم لکن ملاحظه می‌کنیم که‌نوشتن این‌مطلب علی‌التفصیل خارج‌ازوظیفهٔ‌ما است درجات انتظام امردوائر ودواوین داخله وخارجه دراین ملك برهرکسی معلوم است وسبب نوشتن این‌همه مطالب غرض آمیز ترجمان حقیقت که‌درخارج ازوظیفهٔ اواست آشکار ٠ ولی باعتقادما هرکاه مامورین یك‌دستگاه بقاعدهٔ راست وعدل وداد واستقامت رفتار بکنند نهایت این‌است که بتکلیف خودشان عمل نموده‌اندمدح وتمجیدی لازم نیست و هرکاه غیر این باشد صاحب‌آن اداره وبزرك وآمرآن باید آنرا اصلاح بکند که‌این اصلاح نیر وظیفهٔ اواست ٠ اما مداخلهٔ بیکانکان باین کارها هرکاه واقعا مبتنی بر یك‌اساس وازروی بی‌غرضی باشد یعنی‌درهنکام

وقوع خلافی یاظهور وناراستی ازروی اخطار ویاد آوری کسی بخواهد دلسوزی نماید معلوم است که آنرا هم ازراهش باید کرد وبطور معقولانه باید نمود وماخذ موثق قرارداد • نه اینکه پارهٔ سخنان بی‌ماخذ وواهی وبی‌پایه‌را بطوری جلوه داد که غرض آشکارشود واگر مقصود حق‌هم باشد باطل گردد •

حال آنکه اگر امروز ازروی تحقیق دیده شود وانصاف نمایم عموم اهالی ایران که دراین صفحات هستند کمال تشکررا ازجناب جلالتمآب معین‌الملك سفیرکبیرایران دام اقباله‌العالی ازجهت ترتیب ووضع قونسولات اسلامبول دارند بعلت آنکه شخصی را درقونسولات گذاشته اند که بصفات تجربت وتهذب وآبرومندی وکارآگاهی ودانشمندی وفضیلت موصوف است ودرمیان همهٔ ایرانیان که دراسلامبول هستند بجز چندنفر که جهات بد بینی وغرضشان معلوم است منکر ندارد •

﴿ دیدهٔ بدین که برکنده باد ﴾

اگرترجمان حقیقت بقول مفسدمغرض آن تفصیل‌را ننوشته بود ویاخود دراغراض ونفسانیت آنان همراهی نداشت واین فقرات بی‌معنی‌را بی‌غرض وعوض مینوشت چرا ورقهٔ جوابیه‌را که شنیدیم ازجانب سانسلیریهٔ ایران داده اند طبع نکرد وحال آنکه برحسب قاعده وباقتضای انسانیت قرض او بود آن جوابنامه را درنمخهای خود درج کند یك‌هفته‌است که‌جوابنامه‌را گرفته‌است وبتعلل میگذراند که این یکی دلیل غرض خود رفیق ما است • خلاصه اختر اینقدر را لازم دانست بنویسد که هرگاه کسی شکایتی بحق ازشانسلیری ویا مامورین‌قونسولات دارد درخانهٔ حضرت سفیرکبیر بازاست •

﴿ کبر وناز وحاجب‌ودربان درآن‌درگاه‌نیست ﴾

رفیق‌خودمان‌ترجمان‌حقیقت‌را نیز میگوییم •

﴿ توکار زمین‌را نکو ساختی ﴾
﴿ که بر آسمان نیز پرداختی ﴾

وچون درعرض چند سال شکایتی وحکایتی ازاین مقوله درمیان نیامده وکسی‌را حق‌این‌نشده است که‌فضولی نماید پس‌یقین‌باید کرد آنچه برفیق‌ما ترجمان‌حقیقت نوشته یا گفته‌اند همه‌ازجانب‌همان چندنفر باغرض میباشد که‌خودشانرا نمیتوانند آشکار بکنند بعلت آنکه اگر آشکار بشوندرسوا خواهندشد وکذب وافترا و بدخواهی وخیانت کاریٔ آنان درحق عموم ملت هویدا خواهد گردید •

اخبارنامهٔ کراچیٔ (ضیا) منطبعهٔ تفلیس فقرات ذیل‌را ازقول روزنامهٔ (میشاق) که‌در تفلیس بزبان ارمنی طبع ونشر میشود درصحائف خود نقل نموده بود مانیز ترجمهٔ آنرا ذیلا می‌نگاریم •

﴿ ترجمه ﴾

دیروز شخصیکه تازه از (الشکرد) باینجا آمده‌بود درخالت بسیار خوشحال فقرات ذیل‌را بمن نقل نمود •

شیخ عبیداه ازیکجانب بحرکات حیله آمیز دولت‌ترك فریفته شده دراین اواخر برضد دولت‌ایران بسرکشی برخواسته اظهار عصیان وطغیان نمود اماچندی نگذشت که‌جناب شیخ ازجانب لشکر ایران مغلوب وهم‌ازجانب‌دولت عثمانی منکوب شد • پس‌ازآن شیخ نامهٔ بخلیفهٔ خودکه‌در (الشکرد) دارد بدین‌مضمون‌نوشته است •

ای‌راد رمؤمن • من‌امید واری داشتم که‌بقوت طائفهٔ چادرنشین اکراد وبحمایت‌دولت عثمانی همهٔ طوائف اکرادرا بوضع‌یك امارت مستقل ومتحد بیاورم وبهمین ملاحظه برضد دولت‌ایران بعصیان برخواسته حدودرا تجاوز نمودم که‌درآنصفحات باطائفهٔ اکراد ایران یکی شده باجرای مقصود خود پردازم • ودراین اثنا درجهٔ ظلم وتعدی که‌بطائفهٔ ارامنهٔ بیچاره نمودم هروقت بخاطرم میآید وحشت برمن استیلا میکند • بیچاره ارامنه‌را که‌بمهمانوازی وحقشناسی مشهورند بناحق قتل وغارت‌نمودیم • وامیدی که‌ازمعاونت اکراد داشتیم آنهم بی ثمر و بی‌نتیجه‌شدد • ازجهة مظالم وتعدیاتی که‌بناحق تاکنون در بارهٔ ارامنهٔ بیچاره بعمل آوردیم بیرزکی تقصیر وگناه خود مقر ومعترف هستم • وقتی خواهد رسید که ارامنه بسبب حقانیت وانسانیت‌خودشان قدرتی وقوتی حاصل نموده‌ما طائفهٔ اکرادرا مورد انتقام‌وتلف‌خواهندنمود •

شمابمن مح بنویسید که • ارامنه‌نیز درخیال‌خود سری افتاده میخواهند حرکت نمایند با اینکه من خود نیز از این مطالب آگاه بودم باز آن بیچارگان را خیلی ستم واذیت‌کردم •

اینها گذشته‌است اکنون من زیاده ازدولتین عثمانی وایران بمعاونت ویاریٔ ارامنه امیدوارم • شما سخن هیچکس را گوش نکنید اتفاق واتحاد ماباملت ارمنی از اتفاق بادولتین عثمانی وایران خیلی بهتر وسودمند تراست • زیرا دولت‌ایران مارا ابدا دوست نمیدارد • دولت‌عثمانی نیز برای پیشرفت پولیتیك داخلیٔ خود مارا نوعی آلت جنك بجهت خود قرار داده است • شما را سپارش میکنم که ملت ارامنه باماهمسایه وهمراز هستند • پیوسته‌درکارهای معاشی‌وغیرآن‌بمعاونت همدیگر محتاجیم • آنان بادولت‌عثمانی هرگونه رفتارمیکنند مختارند ولی من‌دراین اواخر بخوبی فهمیدم که ماطائفهٔ اکراد دردست دولت عثمانی آلت لعب وبازیچه شده‌ایم •

اخبارنامهٔ (میشاق) در ضمن این فقرات مطالعات خودرا بدینگونه مینویسد • ازبیانات شیخ آثار ندامت وپشیمانی ظاهرمیشود • اکراد اکنون از درجهٔ خیانت کاری وعهد شکنی دولت عثمانی وصداقت ودرستکاری ملت ارامنه اگاهی حاصل نموده دانستند که در این نزدیکی وضع ارمنستان تغییر یافته ارامنه قوت پیدا خواهندکرد • این‌است که باملت‌مذکور درصدد حسن آمیزش واتفاق برآمده اند • راستی این خبرتسلی بخش ومسرت انگیز است ولی نتیجهٔ آن معلوم نیست که بی‌حاصل‌شده وکار بکجامنجر خواهد گردید •

خارجیه

اخبارنامهٔ (نوویه‌وره‌میا) نام‌روس بموجب خبرهای برلین میگوید • پرنس بسمارك که‌ازچند سال باینطرف ازمداخله بکارهای دولتی کناره جوبی میکرد اینروزها از مسلك هیئت وزرای المان اظهار ناخشنودی نموده‌بازدرصدد آن‌است که زمام ادارهٔ ریاست وزرای المان‌را بدست خود گرفته بعضی ازوزرای‌مشارالیهم‌را که برخلاف مسلك او رفتار نموده‌اند ازهیئت‌خارج نماید •

نیز اخبارنامهٔ مذکور میکوید . جناب (مسیو کوشن) سفیر دولت انکلیس مامور باقامت اسلامبول درهنکام مرور از برلین دربار دولت المان را خاطرجمعی داده‌است که . دولت انکلیس اکنون را جلو هرکونه تعرض وتجاوز دولت یونان را خواهد کرفت . ودولت مشارالیها را ازحرکات تجاوزی بازخواهد داشت .

اخبارنامهٔ (کلوس) میکوید . دولت روس از حکومت رومانیا نوشتجات رسمی را که متعلق بقطعهٔ (بسارابیا) است که پس از جنك آخری قطعهٔ مذکور ضمیمهٔ ممالك روس شدخواسته‌است . حکومت رومانیا نیز بملاحظهٔ اینکه بعضی ازنوشتجات مذکور دارای مطالب خفیه حکومت بوده‌است ازاعطای آنها بدولت روس استنکاف نموده‌است .

﴿ ترقیٔ معارف در ممالك ژاپون ﴾

بموجب لایحهٔ که امسال ازجانب وزیر معارف دولت ژاپون نشر واعلان کرده شده‌است درممالك مذکوره مقدار دو ملیون وشصت وششهزار وپانصد وشصت وشش نفر طلبه علوم وبیست وپنجهزار وچهارصد وپنجاه ونه باب مکاتب ابتدائی هست که دارای پنجاه ونه‌هزار وهشتصد وبیست وپنجنفر معلم است .

علاوه برآن سیصد وهشتاد ونه باب مکاتب عالیه هست که مقدار بیست وپنجهزار وپانصد وبیست ودوشاکرد در آن مکاتب بتعلیم نهصد وده‌نفر معلم بتحصیل علوم وفنون می‌پردازند .

مخارج سالیانهٔ مکاتب مذکوره عبارت از پنج ملیون وسیصد وشصت وچهار هزار وهشتصد (ین) وهریك ین تقریبا معادل بیست وچهارقروش اسلامبول است یعنی مخارج سالیانهٔ مکاتب مذکوره معادل یك ملیون ودویست وهشتاد وهفتهزار وپانصد وشصت وهشت عدد لیرای طلای عثمانی است .

کذشته ازاینها برای داخل شدن عموم اهالی کتبخانهای متعدد نیز ترتیب داده شده‌است که ازآنجمله یکی دارای هفتاد وپنجهزار جلد کتاب است .

درشهر (توقیو) یك مکتب بزرك (طبی) تاسیس شده درهرشهر وقصبه نیز یك مریضخانه بنانهاده شده است . جراح وطبیبان عموم مریضخانها اغلب از اطبأ بومی است درمیان آنها معدود کی ازاطبای خارجیه یافت میشود . وبسیاری ازاطبای مذکوره ازاطبای قدیم ووضع معالجاتشان بطور طبیبان چین است و بعضی نیز ازشاکردان ونورسیدکان مکتب طبیهٔ خود ممالك ژاپون است وحذاقت شاکردان تازه ووضع مداواتشان خیلی بهتر وبیشتر ازمعالجات اطبای قدیم است . ولی بسیاری ازاهالی ژاپون که در ممالك دوردست توطن دارند اطبای قدیم را بیش ازاطبای تازه معزز ومحترم داشته وضع معالجات ایشانرا بوضع مداوات طبیبان تازه ترجیح داده هنکام لزوم اکثر بمعالجهٔ آنان رجوع میکنند .

پیشتر درضمن خبرهای تلکرافیٔ لندن نوشته بودیم درحین استیلای کابل ازجانب قشون انکلیس پارهٔ نوشتجات ومخابرات پنهانی که پیش ازاستیلای کابل درمیان دولت روس وامیرشیر علیخان مرحوم ردو بدل شده بود بدست کوماندان لشکر انکلیس افتاده ودراین اواخر (لوردلیتون) والی سابق هندوستان درمجلس پارلمنت انکلیس انتشار واعلان نوشتجات ومخابرات مذکوره را ازحکومت خواسته بود لهذا نوشتجات مذکور بموجب اصرار وطلب لوردمشارالیه درانکلستان نشرشده‌است . مانیز پس ازطی برخی ازمقدمات آن برای مزید اطلاعات همکنان مناسب دیدیم ترجمهٔ آنرا ذیلا بنکاریم .

نخستین کاغذی که درمیان دولت روس وامارت افغانستان درضمن مخابرات پنهانی ردو بدل شده‌است کاغذ (جنرال کوفان) است که برای تقدیم ومعرفیٔ (جنرال استولیتوف) بامیرافغانستان بوده ودرآن کاغذ نوشته شده‌است که . (جنرال استولیتوف) ازصاحب منصبان بزرك وازمحرمهای اعلا حضرت ایمپراتور روس است و پارهٔ مطالب را که تحریرا مناسب دیده نمیشد جنرال مشار الیه شفاها عرض خواهد نمود . بنابر این جنرال (استولیتوف) پس ازورود کابل باامیرشیرعلیخان ملاقات نموده شفاها چنان اظهارداشت که .

چنانکه معلوم آنجناب است بدرجهٔ که اتفاق امارت افغانستان بدولت روس سودمند است بامارت افغانستان نیز همچنان دارای منافع فوق العاده‌است .

درچهار دهم ماه اکست ازجانب والی هندوستان نیز کاغذی بامیر کابل رسیده والیٔ مشارالیه درکاغذ مذکور امارت افغانستانرا اطلاع داده بوده‌است که درزیر ریاست (سیرنویل چیرلین) هیئت سفارتی برای اقامت بکابل فرستاده خواهدشد .

در بیست وسوم ماه مذکور امیرشیرعلیخان جوابنامهٔ بسیار دوستانه بجنرال کوفان نوشته اظهارداشته بود که ازسبب ماموریت جنرال استولیتوف بطورلائق آکاهی حاصل نموده ازجنرال مشارالیه علاوه بربیانات شفاهی ازمراتب آرزومند بودن اعلا حضرت ایمپراتور روس بتزیید واستحکام مناسبات دوستی درمیان دولت روس وامارت کابل تحریرا نیز اطلاعات حاصل نمودهم .

جنرال استولیتوف پس از فرستاده شدن این جوابنامه چند روز دیکر درکابل اقامت نموده بعد از آن (روزکونوف) سرهنك را با بعضی ازصاحب منصبان دیکر درکابل کذاشته خود بترکستان روس برکشته‌است .

بعد ازآن مامور انکلیس که حامل کاغذ والی هندوستان بود بکابل رسیده امیرشیرعلیخان ازمامور انکلیس چنانکه مامول بود پذیرایی ننموده درباره اوچندان احترام معمول نداشت .

علاوه برآن امیرمشار الیه جوابنامهٔ والی هندوستان را عمدا بتاخیر انداخته در رد جواب دفع الوقت مینمود . تا اینکه هیئت سفارت انکلیس ازطول مدت ورود جواب بستوه آمده بدون تحصیل رخصت رسمیٔ امیر در بیست ویکم ماه ایلول بخاك افغانستان داخل شدند ولی مامورین افغان آنانرا ازدخول منع نموده ازسرحد بعقب برکردانیدند .

جنرال استولیتوف نیز دردوازدهم ماه ایلول بسمرقند وارد کردیده دوقطعه مکتوب بشاه محمد خان وزیرکابل درتاریخ ۲۱ ایلول و ۸ تشرین اول ۱۸۷۸ میلادی فرستاده درکاغذ نخستین فقرات ذیلرا نوشته‌است .

امروز برای ملاقات بااعلا حضرت ایمپراتور

وعرض مطالب دوستانهٔ آنجناب درصدد حرکت بجانب پترسبورك هستم . یاریٔ خدا آنچه بوکالت اعلا حضرت ایمپراتور درحضور آن امارتمآب عرض شده است ازجانب ایمپراتور سمت حسن قبول وتصدیق یافته بموقع اجرا آورده خواهدشد . آنانکه میخواهند ازسمت شرق داخل کابل بشوند بعنایتباری دروازهٔ کابلرا بروی خودشان بسته یافته خویشتنرا بگرفتار مخاطرات بسیار بزرك خواهندید .

مضمون کاغذ دومی جنرال استولیتوف که بوزیر کابل نوشته است نیز بدین قرار بود .

امیدوارم که خلوص وعبودیت بندهرا درحضرت امیر عرض نماید . مهمانوازی حضرت امیررا هیچوقت ازخاطر خود فراموش نخواهم نمود . خدای متعال آن امارتمآبرا سالهای دراز معمر فرموده بدولت وعزتشان بیفزاید . من شب وروز مشغول بجا آوردن مصالح ایشانم شکرخدایرا که اینهمه اقدامات من بی نتیجه نماند . ایمپراتور اعظم ما دوست صمیمی حضرت امیر وافغانستان است . آنچه برای افغانستان لازم است اعلاحضرت ایمپراتور اجرای آنرا امر خواهند فرمود . چنانکه پیشتر بآنجناب عرض نموده بودم مصالح یك امارت حکم یك مملکت بزرگی که دارای کوههای بزرك و بیابانهای وسیع ورودخانهای متعدد باشد دارد . بنابراین شخصی که بالای یك کوه بسیار بلندی باشد همهٔ اینهارا مشاهده تواند نمود . ازعطایای ایزد بیچون بوسعت ممالك ایمپراتور اعظم ما هیچ دولتی مملکت ندارد . خدای عمر طولانی عطایش فرماید . بنابراین شمارا لازم است هرگونه نصایحی را که ازجانب اعلاحضرت ایمپراتور دربارهٔ شما اظهار میشود بگوش هوش شنیده قبولش نمایید . من ازحقیقت حال شمارا آگاهی میدهم که حکومت ما هم مانند اژدها محیل وهم مانند کبوتر حلیم است . این است که بسیاری ازمطالب را شما نمیتوانید بطور لائق بفهمید . ولی حکومت ما آنها را می بیند ومزایای آنهارا میفهمد . دراغاز کار ازچیزی که اظهار ناخشنودی میکند درثانی اظهار کمال امتنان وخشنودی مینماید .

دوست عزیز من . شمارا آگاهی میدهم از اینکه دشمن دین شما (یعنی انکلیس) میخواهد بتوسط دولت عثمانی باشما مصالحه نماید . بنابراین از برادران دینی خود تان که درآنطرف رودخانه هستند یاری خواسته باتفاق آنان شمشیر غزا را بدشمن حواله کنید خدای متعال یار ومدد کار شما باد . بسم اه گفته بعزم تباهیٔ خصم حرکت نمایید . هرگاه این طور هم کار از پیش نرود چنك دردامن حیلهزده درظاهر آرزومند صلح ودرخفیه بحرکات جنك پردازید .

پس ازواردشدن ایلچیٔ اعدای دین بمملکت شما برای مکالمه یکنفر مامور کار آگاه نیز شما تعیین بکنید واورا بسپارید که درمذاکره بادشمن بفریب وچاپلوس وچرب زبانی رفتار نموده دشمن را بمکیدت از مقصود باز دارد ومملکت شمارا از مصائب جنك وارهاند . شمارا بعون وعنایت یزدانی میسپارم . یزدان پاك مملکت حضرت امیررا ازتسلط اعدا نگاهداشته دشمن ایشانرا محو ونابود گرداناد .

جواب این کاغذ را بزودی نوشته بشهر پای تخت روانه دارید استدعا دارم که برای فهمیده شدن مطالب کاغذ خود تانرا بلغت عرب بنویسید .

درششم ماه تشرین اول امیر شیرعلیخان جواب کاغذ مورخ ۱٤ ماه آگست والی هندوستانرا نوشته درکاغذ مذکور ابدا سخن از رد وقبول هیئت سفارت انکلیس بمیان نیاورده بوده است .

(باقی دارد)

اخبارنگار اختر ازطهران مینویسد .

جناب میرزا یوسف خان مستشارالوزاره را که از مشهد مقدس احضار طهران شده بود درماه محرم جناب وزیر امور خارجه بحضور اعلا حضرت پادشاه ایران مشرف کرده اند مورد مراحم پادشاهانه شده لایحهٔ در باب منافع وفوائد راه آهن که ازطهران بمشهد کشیده شود نوشته بوده است درآنموقع تقدیم حضور همایون نموده ازجانب سنی الجوانب شاهانه لایحهٔ مذکور موقع حسن قبول یافته ارادهٔ سنیه شرفصدور یافته است که درمجلس شورای دولت ازجانب وزرای عظام مطرح مذاکره بشود .

﴿ اختر ﴾

ازقراریکه اطلاع داریم هرسال بقدر شصت هزار نفر از ممالك دور ونزدیك ایران بزیارت مشهد مقدس مشرف میشوند . درصورتیکه راه آهن ساخته شود بی هیچ شبهه عدد زوار چند مقابل آن خواهد شد . چه فائده باآنکه پیشتر درنسخهای متعدد درمنافع راه آهن تفصیلات کافی نوشته ودلائل بسیار واضح در اینباب آوردیم تاکنون نتیجهٔ حاصل نشد . وسببی را که مانع ازقوه بفعل آمدن این کارخیر که ازبزرگترین اسباب ترقی وتمدن است بطور لائق نفهمیده ایم . امید واریم که بزرگان ملت همت فرموده برای حصول این مقصود اقدامات مجدانه بکار میبرند واقوال بعض معترضین بی وقوف را در اینباب طرف اهمیت واعتنا نمیدانند . خلاصه پس از آنکه از نتیجهٔ لایحهٔ جناب مستشارالوزاره اطلاع حاصل نمودیم آنوقت مانیز باقتضای وظیفهٔ خود بیانات لازمرا خواهیم نوشت .

﴿ کاغذ ازحاجی ترخان ﴾

چندی است که درحاجی ترخان ازتجار ارمنی وروس کومپانیٔ برای راه انداختن یك فابریك قندسازی تشکیل یافته است . پیشتر ازجانب کومپانیٔ مذکور تصور شده بود که فابریك مذکوررا در(مازندران) که ازشهرهای مشهور ایران ودر کنار دریای (خزر) واقع ومملکت شکرخیز است بسازند لهذا چند نفر ازکاشتکان خود شانرا بمازندران روانه داشتند که وضع آن مملکت را ملاحظه نمایند وبفهمند شکری که ازآنجا برمیخیزد هرسال عملیات فابریك را کفایت میکند یانه . فرستادکان پس از ورود بمازندران وتحقیق وضع آنجا نوشته بودند شکر مازندران بیش ازآن است که مادرتصور داشتیم ولی چون مازندران خاك ایران است بعلت عدم قانون معینی دراینجا فابریك ساختن وبکار پرداختن خیلی اشکال دارد باید فابریك را درحاجی ترخان بنا نمود وشکررا از مازندران آورده درآنجا کارکرد وبرآورد نمودند که مقدار یك پوت (۱) شکر مازندران بقیمت دو منات بانضمام خرج ومصارف وارد حاجی ترخان میشود پس ازجانب کومپانی بکماشتکان خود اشعار کرده شد که . آیا دولت ایران مانع بیرون شدن شکر ازمازندران خواهدشد یانه فرستادکان مومی الیهم ملاك مازندران را وادار نمودند که بجهة بیرون شدن شکر ازآنجا عرضحال بدولت ایران داده رخصت بخواهند لهذا ملاك هم بدولت عرضحال

(۱) یك پوت معادل ۱۳ وقیهٔ اسلامبول است

داده رخصت حاصل کردند بهرکس که طالب باشد شکررا بفروشند کومپانی ازاین ممر نیز آسوده شده پس ازآن شکرمازندران را درمعرض تجربه وامتحان آورده معلوم نمودند که از مقدار یك (پوت) شکرما زندران بیست وهشت کروانکه قند سفید خالص اعلا حاصل میشود ۰

خلاصه چندی نمیگذرد که این کومپانی شکر مازندران را بنازلترین قیمتی خریده به حاجی ترخان نقل و درآنجا قند درست نموده دو باره بچند قیمت مقابل آن بخود ایرانیان خواهند فروخت وبدین وسیله مبالغ گزاف پول ونقود مملکت بخارج نقل شده موجب فقدان نقود درداخل خواهدشد ۰ ونیز امتحان نموده‌اند قند شکر مازندران بمراتب بهتر وپاکیزه‌تر ازقند اروپ خواهد شد که از (چوغوندور) درست میکنند ۰

﴿ مطالعه ﴾

جای هزار تاسف است این فقره که در هنگام صدارت امیرمرحوم میرزا تقی‌خان بنکات این مطلب برخورده حاجی محمد برار مرحوم را مامور نمودند که رفته ازممالك روس اسباب فابریك قندریزی بیاورد حاجی بیچاره زحمات بسیار را متحمل شده این خدمت را بانجام رسانید که ازجانب دولت داده شده بود بانجام رسانید ودرمازندران فابریك را راه انداخته درظرف اندك زمانی قند بسیار پاکیزه ازمعمولات فابریك مذکور بطهران هم نقل شده طرف توجه ورغبت همه گردید تا اینکه بعد ازوفات امیر مرحوم ازبی مبالاتی دیگران فابریك مذکورازکارمانده متروك شد واز آنوقت تاکنون هیچکس درصدد راه انداختن این کار عمده ومعتنا برنیامده از این تدبیر سترك امیر مرحوم وزحمات حاجی محمد نتیجهٔ حاصل نشده سهل است مخارج فوق العادهٔ دولت نیز بهدر رفت ۰ اکنون آثار بنای فابریك مذکور باقی است که ازمشاهدهٔ آن آثار محزوبه هواخواهان وطن را دیده اشك ریزاست ۰

حال آنکه استعمال قندوچایی امروز درهمهٔ ممالك ایران مانندآب ونان محتاج‌الیه مردم شده است ۰ ازخانهای اعالی وادانی ووزرا واعیان وتجار وکسبه کرفته تابك خانهٔ حمال و پینه دوزی استعمال چایی معتاد شده است ۰ وقتیکه مقدار قندو وچایی‌را که درایران صرف میشود آدم تصور میکند کرفتارو له وحیرت میکردد ۰ مثلا میکویند تنها شهر تبریز دارای پنجا هزار خانوار است کو یم که ده‌هزار خانوار آن ازبی بضاعتی یاعدم‌عادت‌چایی نخورند البته‌چهل هزار خانوارآن‌معتاد هستند ومیخورند هرکاه این چهل هزارخانواررا از بزرك وکوچك وازغنی وفقیر روهم‌رفته حساب بکنیم اقلا د رهرخانه ر وزی سی مثقال قند مصرف میشود که‌بدین حساب هرروز زیاده بر یك هزار وهشتصد من قند تنها درتبریز استعمال میشود که‌قیمت هر یك من ازپنج قران دریکروز نهصد صدتومان ودرظرف ده روز نه‌هزارهزار ودر یك ماه‌تمام بیست وهفت‌ودریك سال زیاده برسیصد وبیست وچهار هزار تومان میشود بااینکه مقدار قندی که‌برای حلویات وشیرینی مصرف میکر دد درخارج این حساب است ۰ درصورتیکه تنها درشهر تبریز اینقدر قندمصرف بشود حساب میتوان کرفت که‌درهمه ایران چه‌قدر مبالغ دراین راه تلف میشود ۰ وچه‌قدر ازنقود مملکت بخارج نقل میکردد ۰ که‌این یکی ازموانع بسیارعمدهٔ آبادی‌وترقی ملت‌است حال آنکه هزار کونه ازاین قبیل چیزها هست که‌بنظر هیچکس نمیآید ۰ با اینکه‌راه انداختن یك‌فابریك قندریزی درایران چندان اشکالی ندارد ۰ چه‌درایران بسیار تاجران صاحب ثروت و یسار هستند که‌تنها ازاین‌قبیل چندفابریك‌را میتوانند درست بکنند ودرضمن منفعت کلی برداشته ونیز خدمت بسیار عمدهٔ بدولت وملت خود بنمایند ۰

فی‌المثل کو یم راه انداختن اینکونه کار ازدست یکنفر تنها برنمیآید چه‌عیب‌دارد آنهانیز مانند سایر ملتهای متمدن چند نفر باهمدیکر بنای شراکت کذاشته بدستیاری یکدیکر اینکونه کارهارا ازقوه بفعل بیاورند ونام نیکی درجهان بیادکار بکذارند آیندهٔ ابنای وطن‌را که‌اولاد واحفاد خود شانند خاطر جمعی بدهند ۰ زیرا ازاینکونه کارها وطن وابنای وطن‌را منافع متعدد و بی‌شماراست که‌ازجمله یکی درداخل ماندن اینهمه مبالغ کزاف است که‌بدین وسائل بخارج نقل‌میشود چه درصورتیکه اینهمه مبالغ درداخل مملکت بماند علاوه براسباب تعیش عملجات فابریك و بمصرف رسیدن محصول مملکت بقدر صدهزارنفرنیز بسبب ماندن آن مبالغ درمملکت کسب وکار پیدا نموده متعیش میشوند ۰

ولی‌حیف صد حیف حضرات تجارما تصور مینمایند که‌تجارت تنها عبارت ازاین است که‌خود ویاآدمشان نقود مملکت‌را بممالك خارج برده متاع فرنك وغیره خرید نمایند ۰ وانواع زحمات برو بحررا برخود هموار نموده هرکاه ازچنك غرق ودزدرهاشده درصدی پنج سود بردارد خودرا نیك بخت پنداردو برخود ببالد ۰

قسم دیکر از متمولین ما که تجارت ندارند یا ملاکند و یا صاحبان پول نقد که ازاین‌هردو قسم خدا ورسول بیزارند ۰ زیرا از این بی‌انصافان آنکه صاحب ملك است محصول را که‌مایحتاج‌عموم‌است‌بامیدمنفعت‌درحبس‌داشته‌دروقت وهنکام نمیفروشد ۰ وآنکه صاحب پول نقداست اونیز ازکوشه وکنار هرچه غله وسایر آذوقه بازار میآید خریده بانبار میکذارد تا اینکه رفته رفته ازشأمت طبیعت وخبث طینت آن ناکسان بدفطرت آتش غلا بالا میکیرد وعرصه برفقرای اهالی تنك کشته برخی بسختی تن‌داده وجان درآن حالت اضطراب میبازند ۰ وبعضی ترك‌دارودیار کفته در بلاد وامصار خارجه آواره وپراکنده میشوند ۰

هرکاه این ناکسان بی مروت این شیوهٔ نامرضیه را ترك نموده ثروت خود شانرا چنانکه عرض شد درراه تجارت مشروع صرف‌نمایند هم بیش ازآن سودمند میشوند وهم‌سبب این میشوندکه بسیاری ازابنای وطن ازثروت آنها منتفع‌شده وطن‌عزیز خودشانرا ترك نموده‌آنان نیز سبب انتفاع سایرین میکردند واین یکی موجب‌خشنودی‌خدا ورسول وعزت‌وسرفرازی دنیا وآخرت است ۰

عیب دیکراین است که اهالی‌ما منتظرندکه همهٔ اینکونه کارهارا پادشاه‌ما بجهة‌آنها فراهم بیاورد وشخص پادشاه‌راه این‌نوع تجارتهارا برای ایشان باز نماید حال‌آنکه این‌مطلب بکلی برعکس است درهیچ‌جا ومملکتی شخص پادشاه این کاهارا نکرده‌است بل‌همهٔ‌این کارهارا خودملت بعمل میآورندوملت خودشان بترقی خود میکوشند تااینکه پادشاه‌نیز موافق استعدادملت ازآنهایاری مینماید ووظیفهٔ ملت داری‌را بعمل میآورد ۰ حال آنکه پادشاه‌دل‌آکاه‌ما ایرانیان خود شان طبعا ترقی خواه وتمدن دوست وملت‌پرورورعیت نوازاست ۰ و باهمهٔ مشاغل سلطنتی که‌تامطالب بسیارجزوی بنفس نفیس همایون رسیدکی مینمایند

بازآنی ازمراسم ترقی وتمدن ملت فر و کذاری نمیفرمایند بااین‌حال هرکاه درفراهم آوردن اسباب اینکونه کومپانیها وشرکتهای نافع بحال ملك وملت ا ز هر جانب اقدامی بشود بدیهی است که‌دولت در بارهٔ آنان امتیازات شایسته خواهد داد وآنکونه مردمان باغیرت ووطن دوست‌را بفراخورحال خود ازهمکنان معز ز ومحترم خواهند فر مود که سایرین‌را نیز مایهٔ تشو یق وترغیب کردد .

خلاصهٔ کلام‌ملت‌ورؤسای‌ملت‌بایددراینکونه کارهای سودمند بدستیاریٔ همدیکر اقدامات مجدانه بکار برند . آنچه لازمهٔ‌همت وغیرت است بعمل بیاورند همینکه ازجانب ملت همت بکار برده‌شد وآثار ترقی خواهی ایشان مشهود کردید دولت‌نیز بدیهی است که‌دراجرای وظائف ملکداری بوجهی فرو کذاری نخواهدنمود .

امیدوارم که‌این‌بیانات خالصانه‌درنزداولیای دولت‌ونیکخواهان ملت موقع حسن قبول یافته درایننباب تدابیری بکار برند که‌دولت وملت منتفع وسود مندبشوند .

﴿ اندرز وحکمت ﴾

جنك طبیعتی است ازجانوران درنده بانسان رسیده است . اما صلح ومسالمت ازخصلتهای طبیعیٔ انسان‌است .

(اغر ینوس) که‌یکی ازمتقدمین حکما است میکوید . کرفتن چیزکی‌را که بی‌اظهار طلب بدهند خیلی بهتر ازچیز زیادی است که‌بوقوع طلب واصرار حاصل کردد .

بخشیدن زرو مال نوعی ازسخاوت وسماحت است . اما اصل سخاوت وسماحت دادن دل‌است .

عاشق‌غیور ومالدار طماع دردنیا هیچ وقت آسودکی وراحت نمی بینند .

آن‌چیزی که‌انسانرا مضطرب میدارد فقر نیست طمع‌است . وآنچیزیکه باعث‌رفاه‌وراحت میکردد مال‌ودولت‌نیست قناعت است .

(علم) اندوخته‌های عصرهای کذشته‌را برعمرمامی افزاید وازاین روطول عمر بمامی‌بخشد .

ازرفاقت وهمراهی علم است‌که وقوعات اعصار سالفه‌را می‌بینیم و بابزرکترین وحکیمترین مردمان زمان‌قدیم ملاقات مینمایم .

عاقل هرچه پیرتر شود عقل وحکمت وتدبیرش بیشتر کردد . امامرد ساخته وقار عاقل‌نماچون پیرشود بعینه‌مانند یك‌طفلی میشود. اماطفلی که‌نازش‌را نمیتوان کشید .

چنانکه‌صاحب مال‌شدن ازبرای صاحبان کمال‌مشکل‌است همچنان تحصیل کمال ازبرای‌مالدار نیز دشواراست .

هرکارو یااندیشهٔ‌را که‌درواقع‌حق ومستحسن بدانی ازبیم اینکه مبادا بنظر بعضی قبیح ومستهجن آید اشاعه ویااجرای آن اندیشه وکردار خودرا ترك‌مکن چه‌اکر ترا درآن مجلس تعییب ویاتقبیح نمایند روزی‌بایدکه آنهارا بآفرین وتحسین پذیرند .

ا کرقاعده برآن میبودکه خواص تابع عوام کردند هیچ وقتی بنی نوع انسان ازضلالت رهائی نمی‌یافت .

ملاحظه ومذاکره بنیان اجرا است . ازآنجائی که‌عمرانسان کوتاه‌است کسانی که‌درقرار واجرا رخاوت وسستی دارند درجمیع عمرخود دوسه بنیانی طرح میکنند اما عمارتی برآن بنیان برپانمی‌توانندکرد .

یکی‌ازمؤلفهای اسپانیا (اندلس) که(کونت لوکانور) نام دارد میکوید . در صورتیکه صلح ومسالمت‌را بادرستی ناموس برپاداشتن ممکن باشد جنك‌را ترجیح‌دادن مانند آن‌است که درهنکام وزیدن بادمراد سکان ودکل کشتی‌رابشکنند .

درعالم کم‌آدمها یافت میشوند که‌همهٔ عمردریك مسلك مخصوص بمانند . مسلك بیشترمردم تابع منفعتشان است .

چنانچه شخصی ملت خودرا دوست‌ندارد وبصددخیانت بآن ملت‌برآید ازاجزای آن ملت محسوب نمیکردد کسی هم که نوع انسان‌را دوست نداشته دربارهٔ آن ظلم وتعدی روا بدارد ازنوع انسان محسوب نیست . کشتن چنان‌کسی بسبب آن لازم است که‌شباهت بجنسی دیکر ازحیوانات‌ندارد .

کسیکه‌صاحب‌اخلاق‌حمیده‌وعقل‌سلیم‌است موجب افتخار هم‌وطنان خودمیکردد .

بیشتر ازاماثل واقران صاحب فطانت بودن مزیت است . ولی خود را بنظر مردم فطین وانمودن بسیار خطرناك است .

زردوستی‌را بقالبهای مختلف ریخته باقسام اسمها تسمیه‌نموده‌اند.

صاف صادقی‌را هرکس دوست میدارد . بسیار مردمان آنرا ستایش میکنندولی کم اشخاص آنرا پیشهٔ خود میسازند . هیچکس دارای چنین وصفی بودن‌را آرزونمی‌نماید .

تملق ومزاجکوئی‌را در بوتهٔ تحقیق حل نمودیم آنرامرکب ازدروغ‌وجبرنفس‌یافتیم .

تامرد اسیرطمع‌نکردد درصدد اشتباهکاری همچنسان خود نیاید .

کسیکه قلبش خالی ازاغراض‌باشد درعین اسیری بازحروآزاد است . کسیکه برعکس این‌است درعین حریت کرفتار رقبهٔ اسارت است .

دولتمندی ومال جسم‌را باسارت میافکند . اماسوءاخلاق‌روح‌راباسارت‌میاندازد.

کرورها صرف‌نموده‌چایی‌را ازچین‌وقهوه‌را ازیمن وتوتون‌را ازامریك میآوریم وحال اینکه اجدادما هیچ کدام ازاین چیزهارا استعمال نمیکردندوباز ازمابیشتروبهتر زندکانی‌میکردند.

قومیکه کرفتار سفاهت وشهوت‌رانی‌نکشته باشد بآسانی میتوان آن قوم‌را ازسفاهت ولاقیدی محافظت کرد . اما چون آلودهٔ سفاهت ونفس پرستی کشت آن امت‌را بنجات دادن بسیار دشوار است .

چندنفر خیر خواهان باعث سلامت امتی میکردند . اما سلامت وسعادت اهل وعیال متوقف بوجودزن تربیه یافتهٔ‌خانه‌داری‌است.

ظالمان را دردل مظلومان د وقلعه محکم ورصین ا ست که‌یکی‌رانام (بیم) ودیکری‌را اسم (امید) است .

(ورقه)

خدمت منشیٔ محترم اختر عرض میشود

که چون حکم عصر چهار عنصرها ازشش

جهت از ترقیٔ علوم ومعارف ناچار ساخته وهر که دانسته بچارهٔ کار پرداخته وآنکه سراز حکمش پیچیده پای خود بچاهش انداخته واین معنی نزد عالمان مستغنی ازدلیل است وجاهل این مسئله ذلیل • پس باید پردهٔ جهالت بدست مربیٔ قابل از پیش نظر برداشت ودرآیینه معنی صورت جانرامشاهده نموده مستفیض شد • وازآن جائیکه هرمعدنی بتاثیر کوکبی صاحب نوعی از انواع جواهرات نفیس است انسانرا نیز کواکبی هستند که ازتأثیرش انسان باعلا درجهٔ کمالات میرسد وآن کواکب پادشاهان وشاهزادگان وبزرگانند امروز الحمداه وطن عزیز ما ایرانیانرا از آنکونه کواکب بسیار وهریك درنقطهٔ با اقتدار حکمرانند بخصوص شاهزادهٔ جوانبخت حضرت اشرف امجد والاظل السلطان دراصفهان که سواد اعظم ایران است باکمال دل آگاهی وآرزومندی برترقیٔ اهالی بترویج انسانیت ومدنیت ساعی هستندوکرهمت بسته‌اند چنانچه بمحض شنیدن خبر بنای (حسینیه) دراسلامبول جوانمردی وهمت ایشان ظاهر وباعث سرافرازی وامیدواری ملت گردید • چون در ۱۹ شهر صفر صورت کاغذی که ازهندوستان ازجناب مددعلی صاحب فاضل بجهت یاد آوری آن شاهزادهٔ آزاده‌در روزنامهٔ اختر درج شده بود حقیر نیز که یکی ازمشتاقان ترقیٔ ملت ودولت ابد آیت متبوعهٔ خود هستم متأثر ومتأسف بحال خود وهموطنان خود گشته که چرابا وجود این همه مدارس که دراصفهان ودیگرممالك ایران قبل از وقوع این ترقیهای ملل اروپ درچندین سالهای پیش غیرتمندان ایران بچه امیدواریها باچه زحمتها وچندین کرور تومان مخارج بجهت تحصیل علوم وفنون ساخته‌اند که درهمه ربع مسکون به بزرگی ونظافت وصفا ونهرهای جاری وغیره مثل آنها دیدهٔ ندیده وبجهت خرج معلم ومتعلمین هریك را چندین ده ودهکده وکاروانسرا وحمام وغیره وقف نموده اند که اهالی بدون اندیشهٔ معاش در آن مدارس به تحصیل علوم وفنون مشغول وباعث ترقیٔ دولت وملت خود شوند • بالعکس مشایخ وآقایان ذوی الاحترام ماوقفیات آنانرا هرکدام بیك وسیله میراث پدر پنداشته ضبط نموده‌اند ومدارس روز بروز ویران ومنهدم میشود نه معلمی ونه طلبهٔ ونه مشوقیٔ درمیدان نیست وازهمین املاك وقف بدست هرکه افتاده احدیرا بهرهٔ نیست جزآنکه محصولات آنانرا نگاه‌داشته تابقیمتهای گران باهالی فقیر وبیچاره بهای جان بفروشند • پس لازم است که این فقره را بعرض برسانم که بجهت تحصیل علم وتعلم وترقیٔ ایرانیان بخصوص اصفهانیان بهتر ازهمان مدارس موجوده نمیتواند بود که هرکدام درسال چندین هزار تومان وقفیات دارند ووقفیات مدرسه‌ها وحسینیه‌ها وتکیه‌هائیکه خراب ومعدوم شده همه راجع بمدارس موجوده است وکفایت خرج ومعاش چندین هزار نفر طلبه واطفال یتیم بی پرستارورا باحسن وجه میکند وهمکی را ازبادیهٔ ضلالت وجهالت ببازار معرفت وانسانیت میرساند علاوه برآن هم طالبان ترقی واشخاص غیرتمند امثال جناب مددعلی صاحب وغیر ایشان همت بلند خودشانرا دریغ نخواهندفرمود واحتیاجی جزبکف کفایت وهمت بلندان شاهزادهٔ معظم ندارد که این کاررا حقیر نشمرده بنظر دقت رسیدهٔ کی فرمایند واین املاك وقف‌را ازغاصبین استرداد نموده خزانهٔ اوقافی قرار داده وجمیع وقفیاترا بتصرف آن دائرهٔ عظما آورده ومدارس‌را تعمیر واهالی‌را تشویق ومعلمهای قابل ازهرکونه علم وحکمت وصنایع بجهت تعلیم صغار وکبار معین فرمایند اهالی هم پس ازآنکه ملتفت این معنی شوند بجهت حقوق عمومیٔ خود غیرت واقدام خواهندنمود • وآشکاراست درصورتیکه مشوق ومربی هرذرهٔ که‌ان کوکب درخشندهٔ برج سلطنت شود ازخورشید درخشنده‌تر گردد • وچون اهالی دیدند وشنیدند که اسباب ترقی بدرجهٔ مطلوب است بلکه اطفال بی بضاعت ازاندیشهٔ لباس ومعاش آسوده وازظلمت نادانی بعرصهٔ میدان معرفت وکمالات میرسند ازاطراف باآنجاآمده تحصیل هرکونه مطالب علمی وصنایعی را خواهند نمود وبهمین وسیله کروهی را ازچاه ضلالت باوج سعادت میرسانند که بهترازاین وسیله بجهت شان وشرف وافتخار دوجهان ایشان نتواندبود • ونیز عموم اهالی راتشویق فرمایدچنانچه ازشارع مقدس رسیده است که علم جنك را بجهت جهاد دفاع بیاموزید لازم است که اهالی ازهرصنف وطبقه تعلیم استعمال اسلحه های جدیدرا فرض دانسته یادگیرند وآنچهٔ درزمان خاقان مرحوم شاه سلطان حسین واقع شد ازنظر دورندارند وعلاج واقعه پیش ازوقوع نمایند که (ازهرطرف زخیل حوادث کمین کهی است) وهرروزآثار بروزوظهورش پیدا بوجهی که قابل انکار نیست ودرج این عریضه درصحایف روزنامهٔ گرامیٔ اختر منوط برفکرمتین ورای رزین آن اختر برج معرفت وانسانیت است •

امضا

۱ ۰۰۰۰۰ م

جریدهٔ نظامی انکلستان درنمرهٔ دوازدهم ماه فوریهٔ فرنکی در باب مخارج امسالهٔ دولت انکلیس میکوید • دراثنای امسال مجموع مخارج بحری انکلستان معادل ده ملیون وهفتصدوبیست وپنجهزار ونهصد ونوزده لیرای انکلیسی است • ازمخارج بحریٔ سال گذشته یکصد وپنجاه وهشت هزار ونهصد وهشتاد وچهار لیرا زیادبوده‌است • درمیان مفردات مخارج مذکوره هشتاد هزارلیرا مخارج فابریك کشتی سازی • ویکصد وشصت هزارلیرا مخارج مهمات بحری بیش ازمخارج سال گذشته بوده است • علاوه براین بجهت مخارج جنك قطعهٔ ترانسوال افزوده شدن هشتاد وسه هزار لیرا نیز لازم دیده میشده است • هرگاه در سمت افریك جنوبی باطائفهٔ (اشانتی) نیز کار بجنك بکشد زیادیٔ مخارج امساله بیش ازیك ملیون لیرا خواهد بود •

طاهر

اعلان

کتاب مستطاب مجمع الفصحا که دارای ترجمهٔ حال ومنتخبات بعض قصائد وغزلیات وقطعات ورباعیات شعرای متقدمین تا این زمان نزدیکی است ودردوجلد مجلد وازتالیفات ادیب لبیب دانشور مرحوم رضا قلی خان المتخلص بهدایت ودر دار الخلافهٔ طهران بطور بسیار مطبوع وخط تعلیق خوانا بزیور طبع درآمده‌است ونیز کتاب مستطاب (فرهنك ناصری) که دارای لغات پارسی وازسایر کتب لغات پارسی سمت برتری ورجحانیت دارد هم از تالیفات آنمرحوم مغفور است بملاحظهٔ بهره‌یابی ادیبان وسخن سرایان این پای تخت بزرك مخصوصا ازطهران آورده شده است • لهذا هرکس که طالب مطالعه وخریداری کتب مذکوره بوده‌باشد بمکازهٔ کتاب فروشیٔ (شرکت ایرانیه) که درسلطان بایزید درزیر (مسافرخانهٔ عسکری) واقع است مراجعت نماید ویا اینکه درخان والده باداره‌خانهٔ اختر رجوع نماید •